

Список бібліографічних посилань

1. Пивоваров В. В. Професійна злочинність як прояв злочинного корпоративізму. *Теорія і практика правознавства*. 2015. Вип. 1 (7). С. 1-11. URL: file:///C:/Users/Asus/AppData/Local/Temp/63488-Article%20Text-130686-1-10-20160317(1).pdf (дата звернення: 20.09.2021).
2. Канібер Ю. Вор у законі // Велика українська кримінологічна енциклопедія. У 2 т. Т. 1: А-Л / редкол.: В. В. Сокурєнко (голова), О. М. Бандурка (співголова) та ін.; наук. ред. О. М. Литвинов. Харків: «Факт», 2021. С. 210-214.

Одержано 19.10.2021

УДК 343.140.02:004.891

Андрій Миколайович ХАНЬКЕВИЧ,

кандидат юридичних наук, професор,

професор кафедри оперативно-розшукової діяльності

та розкриття злочинів факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Олексій Васильович БОЧКОВИЙ,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,

завідувач навчально-наукової лабораторії

з дослідження проблем превентивної діяльності

факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІДКРИТОГО СУСПІЛЬСТВА

Останніми роками «великі дані» (Big Date) стали загальноновизнаним трендом економічного та технологічного розвитку, який формують одночасно багато факторів: 1) проникнення Інтернету у повсякденне життя; 2) розвиток електронної комерції; 3) поява та розвиток пошукових сервісів, які мають у своїй основі рекламну бізнес-модель, котра передбачає збирання великих масивів інформації про поведінку індивідів у мережі Інтернет; 4) поява соціальних мереж, які агрегують дані не тільки про індивіди, але й про відношення між ними; 5) розповсюдження смартфонів та планшетів, котрі дозволяють постійно (он-лайн) відслідковувати маршрут пересування своїх користувачів, а також обмінюватись миттєвими повідомленнями.

Але, не дивлячись на відносну ефективність положень чинного законодавства про персональні дані стосовно сталих методів обробки масивів даних, ізольованих рамками окремих організацій, технології «Великих даних» несумісні з низкою базових принципів, які складають основу законодавства про персональні дані, що зумовлює необхідність його реформування.

Недостатнє розуміння можливостей та ролі сучасних інформаційних технологій у житті суспільства призвело до виникнення триаспектної проблеми:

1) держава не виробила дієвих механізмів впливу та контролю в сфері нових суспільних відносин, які виникли на фоні стрімкого розвитку інформаційних технологій;

2) вказаним упущенням зі сторони держави скористались окремі особи, які почали використовувати сучасні інформаційні здобутки з протиправною метою, залишаючись при цьому безкарними;

3) вищевказані факти сформували у населення занепокоєння та загрозу своїм правам та свободам.

Ігноруючи вказані проблеми держава створює небезпеку порушення прав та свобод громадян, адже позбавляє можливості захистити їх відповідними правоохоронними органами, які діють виключно в рамках правового поля, в яке не заведені нові суспільні відносини.

Рівень розвитку та можливості сучасних інформаційних технологій дозволяють стверджувати, що ми прямуємо до формування відкритого суспільства. При цьому, у даному випадку, ми маємо на увазі не концепцію Карла Поппера [1], а відкрите суспільство як об'єктивну реальність. Практично кожен громадянин сьогодні знаходиться у віртуальній мережі. Це відбувається незалежно від того, хочемо ми цього чи ні. Залишитися сьогодні поза віртуальною мережею практично неможливо, адже знаходячись ще в утробі матері, інформація про майбутню людину вноситься до різноманітних інформаційних обліків та комп'ютерних систем. Можемо з упевненістю сказати, що у сучасному цивілізованому світі у практично кожної реальної особи є свій віртуальний двійник.

Якщо припустити, що усі системи та мережі об'єднані, то застосування технологій розпізнавання обличчя у поєднанні з активним розповсюдженням відеоспостереження дозволить спостерігати за життям будь-якого громадянина у режимі реального часу як у фільмі. Такий громадянин стає дійсно відкритий для структур, які контролюють таку систему.

Тож можна сказати, що, називаючи суспільство відкритим, ми не ототожнюємо його з суспільством інформаційним, що часто вживається як синоніми.

Інформаційним суспільством слід вважати:

- суспільство нового типу, яке формується в результаті глобальної соціальної революції і породжується розвитком інформаційних і комунікаційних технологій;
- суспільство знання, тобто суспільство, в якому головною умовою благополуччя кожної людини і кожної держави стає знання, здобуте завдяки вільному доступу до інформації та вмінню працювати з нею;
- глобальне суспільство, в якому обмін інформацією не буде мати ні часових, ні просторових, ні політичних кордонів; яке, з одного боку, сприяє взаємопроникненню культур, а з іншого – відкриває кожному співтовариству нові можливості для самоідентифікації [2].

Висновок. Сьогодні слід розуміти, що поняття інформаційного та відкритого суспільства відносяться одне до одного як частка й ціле. Тобто відкрите суспільство не може існувати без відповідної інформаційної складової у її сучасному розумінні, з сукупністю систем, програм, та мереж. Разом з тим, інформаційне суспільство стає відкритим тільки тоді, коли формується відкрита громадянська позиція, коли безпека кожного індивіда у суспільстві визнається найвищою цінністю й підтримується усіма. Відкрите суспільство – це ментальна готовність активної поведінки задля суспільної безпеки, у тому числі й застосовуючи сучасні інформаційно-технічні досягнення.

Проте, будучи реалістами, змушені констатувати, що запровадження нових технологій у вітчизняних державних структурах є на вкрай низькому рівні. Навіть давно використовувані у інших країнах прийоми та способи застосування інформаційних технологій не застосовуються в правоохоронних цілях. Основна проблема, яка сьогодні не дозволяє ефективно застосувати всі новітні технології та розроблені на її основі програми у правоохоронній діяльності – це відсутність нормативно-правової бази. Надія тільки на те, що стрімкий розвиток інших держав не дозволить в Україні ігнорувати новітні технології, і ми будемо розвиватися, хоч з певним запізненням.

Список бібліографічних посилань

1. Поппер К. Открытое общество и его враги. Т. 1: Чары Платона. Пер. с англ. Садовского В. Н. М.: Феникс, Международный фонд «Культурная инициатива», 1992. 448 с.
2. White Paper on growth, competitiveness and employment – the challenge and ways forward into 21st century // European Commission. Belgium, 1993. 54 p.

Одержано 19.10.2021